

UIT DE LITERATUUR

*Klinische en histologische onderzoekingen over het gedrag der
Pulpa bij het plaatsen van kronen op kiezen.*

(M. Reist in de Vierteljahrsschrift für Zahnheilkunde,
April 1923, No. 4).

Moeten wij bij kroon- en brugwerk de vitaliteit van den, van een kroon te voorzienen, pijler ontzien en behouden, of is het doelmatiger de pulpae te devitaliseeren en door zorgvuldig uitgevoerde wortelvullingen te vervangen? Op deze principieele vraag heeft Reist getracht een antwoord te geven door een experimenteel onderzoek. Aan het slot van zijn desbetreffend opstel, geïllustreerd met een zestal fraaie micro-fotogrammen van pulpae uit door hem opzettelijk voor dit doel vooraf geprepareerde en met een kroon opgecementeerde molaren en praemolaren, geeft de schrijver een samenvatting, waaraan het volgende is ontleend.

Getracht is vast te stellen, of de pulpa van menschelijke tanden bij het overkappen met een kroon onder toepassing van beschuttende middelen tegenover de van uit de mondholte optredende prikkels (door provisorische omhulling) en ook na aanwending van cementzuren ter bevestiging der kronen aan beleediging onderhevig is, welke een gevaar voor de toekomst van den gekroonden tand beteekent.

Aan een onderzoek werden onderworpen:

- a. Vijf stompden, welke met AgNO_3 behandeld waren geworden en door middel van Harvardcement een kroon opgezet kregen.
- b. Zes kiezen, die na het beslijpen met een provisorisch verband, bestaande uit een celluloidmatrijs en ZnO -eugenol als isoleermateriaal tegen de prikkels vanuit de mondholte waren beschermd en naderhand een kroon met Harvardcement opgezet kregen.

- c. Vier stompen, die met celluloidmatrijs en chloropercha provisorisch overkapt werden om prikkels van de mondholte buiten te sluiten, en naderhand gecementeerde kronen kregen.

De resultaten der klinische onderzoeken waren bij alle drie nagenoeg gelijk: vergrootte gevoeligheid van den geprepareerden stomp, toename van de sensibiliteit gedurende de proefmaanden voor den inductiestroom en het klinisch onderzoek met thermische en chemische prikkels, in geen der gevallen subjectieve pijngewaarwordingen van den patiënt in dezen tijd.

Evenals de resultaten der klinische, zijn ook die van het histologisch onderzoek overeenkomstig uitgevallen.

1. Uitgebreide vorming als beveiligingsmaatregel der pulpa tegen de haar van buiten treffende prikkels.
2. Duidelijke degeneratieverschijnselen, bestaande uit vacuolenvorming in de odontoblastenlaag, verder verschijnselen van een febrillaire en reticulairde degeneratie van het pulpaweefsel.
3. Petrificatie en dentikelvorming als uitdrukking van een beginnende sclerose der pulpa.
4. Haast doorgaans verwijde bloedvaten.

In weerwil dat door het onderzoek getracht werd de oorzakelijke factoren, die tot deze histologische veranderingen geleid hebben, vast te leggen, is niet met zekerheid vastgesteld kunnen worden, of de geconstateerde degeneratieve verschijnselen in de pulpa alleen aan schadelijke invloeden van buiten toe te schrijven zijn.

Of gedegeneerde pulpae, gelijk de bijgevoegde afbeeldingen vertoonen, zonder gevaar voor de toekomst der kroon dragende kiezen zullen blijven, is dubieus. De devitalisatie der pulpa en opvolgende wortelbehandeling lijkt den schr. den zekersten weg, ook al omdat in een bepaald aantal gevallen met degeneratieve verschijnselen rekening moet worden gehouden en des te meer wijl met de momenteel beschikbare methoden der pulpadiagnostiek geen voldoende zekerheid aangaande reeds aanwezige, niet-infectieuze, chronisch verloopende degeneratieve veranderingen te verkrijgen is.

Uitsluitend omtrent het lot van in hun gezondheid aldus getroffen pulpae zullen ons pas de resultaten van verder onderzoek, dat zich over een langere waarnemingstijd uitstrekt, kunnen geven. Voor dat doel heeft de schr. nog een vijftiental gevallen in petto gehouden tot bij tijd en wijle het degeneratieproces, dat kennelijk nog niet afgesloten is, zijn eindstadium zal hebben bereikt.

B.